

Kinderopvang KaKa

PEDAGOGISCH

BELEIDSPLAN

KINDEROPVANG KAKA

Kinderdagverblijf en peuteropvang

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Wie zijn wij?	5
Waar staan wij voor?	6
Hoofdstuk 1: een gevoel van emotionele veiligheid bieden.	7
Vaste gezichten	7
Sensitief-responsieve werkhouding	8
Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten	8
Het dagprogramma, het activiteitenaanbod en de inrichting van de omgeving	8
Hoofdstuk 2: gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.	10
Hoofdstuk 3: gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties.	12
Hoofdstuk 4: de kans bieden om waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving, eigen te maken.	14
Hoofdstuk 5: groeps grootte, leeftijdsopbouw en werkwijze op de groep	16
Basisrooster	16
Opvang in een andere groep	16
Open deuren beleid	17
Samenvoegen groepen	18
Achterwacht	18
De dagindeling	18
Activiteiten	18
Slapen en rusten	19
Uitstapjes	19
Verschonen, toiletgang en zindelijk worden	20
Omgang met het kind	21
Hoofdstuk 6: ondersteuning van PM'er door andere volwassenen	22
Stagiaires	22
Vrijwilligers	23
Hoofdstuk 7: Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	24
Onze visie op VVE	24
Piramide	24
Doorgaande lijn en warme overdracht	26

Voorwoord

Voor je ligt het Pedagogisch beleidsplan van Kinderopvang KaKa voor het kinderdagverblijf (KDV) en de peuteropvang (POV). In dit plan beschrijven wij wat we belangrijk vinden in de omgang met alle kinderen die door de ouders en/of verzorgers worden toevertrouwd aan onze locatie(s), dat is onze pedagogische visie. Onze medewerkers zijn op de hoogte van het plan en brengen dit in de praktijk ten uitvoer. De pedagogische visie die in dit plan beschreven staat geeft richting aan het dagelijkse handelen van de medewerkers, maar vormt ook de basis voor de inrichting van de omgeving waarin het kind verblijft.

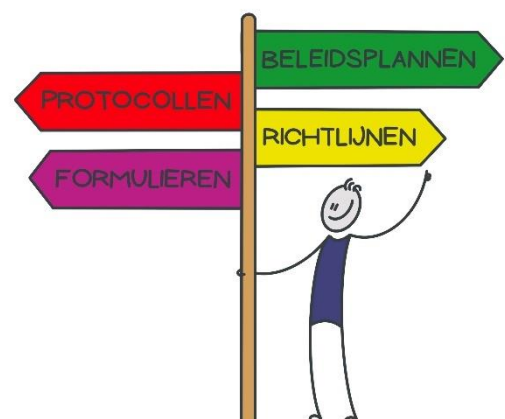
Dit plan is een overkoepelend document dat voor al onze vestigingen van toepassing is, met uitzondering van KDV het Rozenpoortje in Tiel. Voor deze locatie is een apart pedagogisch beleid geschreven omdat deze opvanglocatie werkt volgens de antroposofische pedagogie van Rudolf Steiner. Het beleidsplan van deze locatie is op onze website terug te vinden bij de locatiepagina. Iedere locatie heeft een pedagogisch werkplan dat is toegespitst op de situatie ter plaatse. Het pedagogisch werkplan maakt integraal onderdeel uit van het pedagogisch beleid en samen vormen deze twee documenten onze pedagogische visie voor de opvang.

Aan het pedagogisch beleidsplan zijn een aantal andere documenten gekoppeld die van belang zijn voor de dagelijkse opvang van kinderen, maar niet thuishoren in de pedagogische visie. Deze documenten worden in vier categorieën onderverdeeld:

1. **Beleidsplannen:** in een beleidsplan wordt informatie die wij wettelijk moeten inregelen beschreven. De GGD gebruikt deze vaak voor toetsing van de organisatie.
2. **Richtlijnen:** worden aangereikt aan locaties om de visie van de organisatie over onderwerpen te delen, waarbij een locatie wel vrijheid heeft om hier met onderbouwing van af te wijken.
3. **Protocollen:** dit zijn strikte voorschriften waar iedere locatie zich aan moet houden, bijvoorbeeld om de veiligheid van kinderen en/of medewerkers te waarborgen.
4. **Formulieren:** alle documenten die door medewerkers en/of ouders worden ingevuld.

Er is een tabel beschikbaar met een overzicht van de diverse documenten. In die tabel staat ook op welke plek (website, app of locatiemap) deze documenten vervolgens te vinden zijn. Waar nodig verwijzen wij in het pedagogisch beleidsplan naar deze documenten zodat je weet waar je deze aanvullende informatie kunt vinden.

Het pedagogisch beleidsplan wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

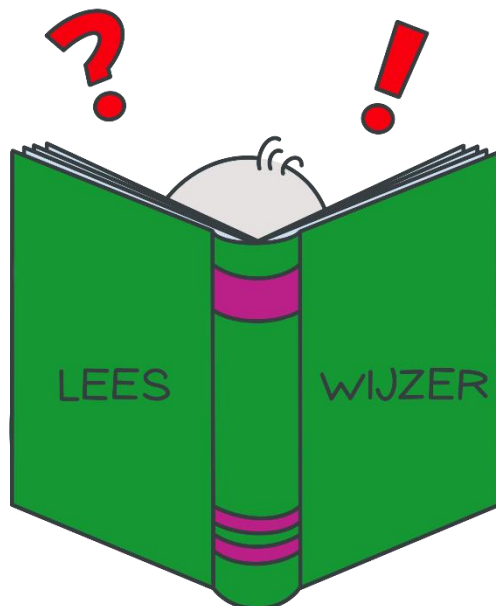
Leeswijzer

Dit document start met een uitwerking van 'Wie zijn wij' en 'Waar staan wij voor'. Dit kun je beschouwen als een algemene inleiding voor de pedagogische visie. Hierna volgen hoofdstukken 1 t/m 4 waarin telkens een pedagogisch basisdoel centraal staat. Hoofdstuk 5 gaat over de groepsgrootte, leeftijdsopbouw en werkwijze op de groep en hoofdstuk 6 over de ondersteuning van PM'er door andere volwassenen. Tot slot is hoofdstuk 7 gewijd aan de aanvullende eisen voor VVE-locaties.

Sommige onderdelen behorende bij het pedagogisch beleidsplan zijn opgenomen in een apart protocol of richtlijn. Dit betreft de volgende onderdelen:

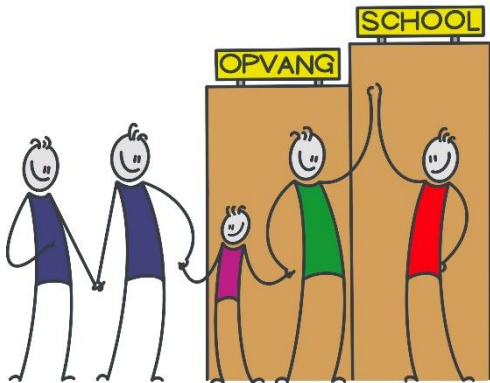
- Aanmeldprocedure en het wennen op de groep (in R1 - richtlijn ouders)
- Afnemen van extra dagen/dagdelen en flexibele opvang (in R1 - richtlijn ouders)
- Het vierogenprincipe (in protocol vierogenprincipe en in het beleid veiligheid en gezondheid locatie specifiek)
- Het mentorschap, het volgen van de ontwikkeling van kinderen en gesprekken en/of informatie-uitwisseling met ouders (in R1 - richtlijn ouders)
- Pedagogische-coaching uren en VE-coaching uren per locatie (in B6 - coachingsplan)
- Opleiding en scholing van medewerkers (in B5 - scholingsplan)

Veel documenten staan op onze website. Alles wat hier niet op staat, is voor ouders in te zien op de locatie van hun kind. Heeft u vragen over een van de documenten, dan kunt u ook altijd bij een van de PM'ers terecht.

Wie zijn wij?

Kinderopvang KaKa is een professionele kinderopvangorganisatie voor kinderen van 0 tot 12 jaar. KaKa staat voor kwaliteit en kleinschaligheid. Dit zijn de pijlers van onze organisatie; wij bieden kwalitatief goede opvang op een kleinschalige manier. Ouders en medewerkers zijn gekoppeld aan een locatie, dat is voor hen de belangrijkste schakel met de organisatie. Vanuit de locatie is er een hele korte lijn naar het hoofdkantoor, waardoor er een grote betrokkenheid is over en weer. Hiermee onderscheiden wij ons van andere aanbieders voor kinderopvang van onze omvang.

Kinderopvang KaKa biedt opvang voor kinderen van 0-4 jaar op het kinderdagverblijf, peuteropvang voor kinderen van 2-4 jaar en buitenschoolse opvang voor kinderen van 4-12 jaar.

Wij richten ons op het aanbieden van kinderopvang op of nabij een schoollocatie en nadrukkelijk in samenwerking met de school voor het realiseren van een doorgaande leer- en ontwikkellijn, een warme overdracht en het aanbieden van voorschoolse educatie.

Naast de dagelijkse verzorging van de kinderen is er in de groep voor ieder kind genoeg liefde en aandacht, of je nu heel druk bent of juist heel rustig, verlegen of juist heel open. Wij willen voor de kinderen een huiselijke situatie creëren waar ze zich naar eigen wens kunnen ontspannen of inspannen, kunnen spelen of relaxen, creatief bezig zijn of lekker een boek lezen. Ouders voeden hun kinderen op, maar de kinderopvang speelt ook een belangrijke rol in de vorming en opvoeding van kinderen. Het is van groot belang dat er een goede afstemming is tussen de ouders en de pedagogisch medewerkers. Als een kind zich goed voelt bij ons, kan het zich goed ontwikkelen. Via onze medewerkers krijgen ouders een goed beeld van wat hun kind beleeft bij ons en hoe hun kind zich in een andere omgeving gedraagt en ontwikkelt.

In de kinderopvang wordt gewerkt met groepen kinderen. In een groep leren kinderen met volwassenen en andere kinderen om te gaan, rekening te houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Binnen een groep is ieder individueel kind uniek en belangrijk. Een belangrijke basis voor vertrouwen tussen ouders en medewerker is goede communicatie en samenwerking. De ouder verdient respect als ervaren opvoeder. De medewerker verdient respect voor haar, door studie en ervaring, opgebouwde deskundigheid. Over en weer vullen partijen elkaar aan, en leren van elkaar.

Waar staan wij voor?

In de Wet kinderopvang wordt onder andere aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang: onder verantwoorde kinderopvang wordt verstaan: het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.

"Verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving".

In dit pedagogisch beleidsplan wordt weergegeven hoe we de vier pedagogische basisdoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven binnen onze organisatie naar voren laten komen. De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet kinderopvang en de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang. De vier pedagogische basisdoelen die gelden voor alle kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 12 jaar zijn:

- A. Een gevoel van emotionele veiligheid bieden
- B. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- C. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties
- D. De kans bieden om zich waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving, eigen te maken

In de opvolgende hoofdstukken wordt beschreven hoe we op het kinderdagverblijf en de peuteropvang invulling geven aan de pedagogische basisdoelen in de omgang met kinderen, het dagritme en de inrichting van de ruimtes. Naast de pedagogische visie hebben wij uiteraard ook oog voor de veiligheid en gezondheid van onze locaties. Voor iedere locatie is een beleidsplan Veiligheid en Gezondheid opgesteld, welke is terug te vinden op de website onder de eigen locatie onder nuttige documenten.

Vanuit onze visie vinden wij de samenwerking met de basisschool heel belangrijk. Door de korte lijnen met het onderwijs is de overgang naar school op het moment dat een kind 4 jaar wordt minder spannend wat de ontwikkeling van het kind ten goede komt. De warme overdracht (overleg tussen kinderopvang en basisschool) en de doorgaande leerlijn van 0-12 jaar vinden wij hierbij belangrijke aandachtspunten. Onze locaties zijn dan ook veelal in of bij een basisschool gevestigd.

In onze groepsruimte willen wij de kernwaarden van onze organisatie, kleinschaligheid en kwaliteit, terug laten komen in de huiselijke inrichting. Een omgeving waar een kind zich veilig voelt draagt bij aan een goede ontwikkeling. Al onze groepsruimtes hebben een grote groepstafel, ruimte voor spel en ontspanning, diverse themahoeken (bouwhoek, leeshoek, huishoek, thematafel), kasten met speelgoed en uitdagende ontwikkelingsmaterialen.

We vinden het belangrijk dat kinderen veel buiten spelen. Door de inrichting van de buitenruimte worden kinderen uitgedaagd om de wereld om hen heen te ontdekken. Zij komen in contact met de natuur zoals zand, bladeren en gras. We zorgen voor een keuze uit verschillende materialen en speelmogelijkheden. Ook stimuleren wij het maken van uitstapjes. Hierdoor doen kinderen nieuwe ervaringen op voor een brede ontwikkeling. Daarbij is buiten ook specifiek aandacht voor de motorische vaardigheden, naast de andere ontwikkelingsgebieden.

Hoofdstuk 1: een gevoel van emotionele veiligheid bieden.

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling voor alle vormen van kinderopvang. Een kind dat zich niet veilig voelt in een omgeving, is niet in staat om indrukken en ervaringen op te nemen. Het bieden van veiligheid is van primair belang. Zowel fysiek als emotioneel.

Het bieden van een gevoel van veiligheid voor het kind is de basis van al het handelen van onze pedagogisch medewerkers. Hierbij is een vertrouwensrelatie met de pedagogisch medewerkers onmisbaar, een kind moet zich veilig kunnen hechten aan vaste pedagogisch medewerkers. Verder zorgen vast terugkerende rituelen, ritmes en regels ervoor dat kinderen zich veilig voelen. Zij durven dan de wereld te gaan ontdekken. Persoonlijk contact met de pedagogisch medewerkers, een vertrouwde omgeving en de aanwezigheid van bekende groepsgenootjes dragen bij aan het verkrijgen van dit veilige gevoel.

Baby's hebben andere behoeftes dan dreumesen en peuters om zich veilig te voelen. Bij de jongste kinderen is vooral het vaste gezichten criterium belangrijk. Een vaste, vertrouwde pedagogisch medewerker biedt sociaal-emotionele veiligheid aan een baby. De medewerker weet hoe de baby zich ontwikkelt, waar de baby behoefte aan heeft en waar de baby zich niet prettig bij voelt. Naarmate kinderen ouder worden, zullen we vrijheden en regels bieden binnen de grenzen die passen bij hun leeftijd.

Wij zorgen in onze opvang voor emotionele veiligheid door vier kenmerken te laten terugkomen:

1. Vaste gezichten.
2. Sensitief-responsieve werkhouding.
3. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten.
4. Het dagprogramma, het activiteitenaanbod en de inrichting van de omgeving.

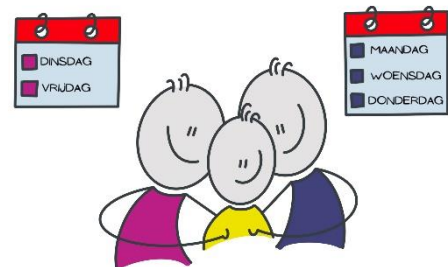
Vaste gezichten

Een vast gezicht is één van de pedagogisch medewerkers die aanwezig moet zijn als het kind aanwezig is. Als het kind aanwezig is, werkt er die dag minimaal één vast gezicht van het kind op de groep, zodat het kind minimaal één vertrouwd gezicht ziet. Er kunnen meer pedagogisch medewerkers, al dan niet structureel, op de betreffende groep werken, naast de vaste gezichten. Voor baby's (nuljarigen) geldt dat maximaal twee vaste gezichten toegestaan zijn bij een groepssamenstelling waar één of 2 pedagogisch medewerkers vereist zijn. Er zijn maximaal drie vaste gezichten toegestaan bij een groepssamenstelling die drie of

meer pedagogisch medewerkers vereist. Voor kinderen van 1 jaar en ouder geldt in de dagopvang dat maximaal drie vaste gezichten toegestaan zijn bij een groepssamenstelling waar één of twee pedagogisch medewerkers vereist zijn. Er zijn maximaal vier vaste gezichten toegestaan voor kinderen van 1 jaar en ouder bij een groepssamenstelling die drie of meer pedagogisch medewerkers vereist.

Een enkele keer komt het voor dat we geen vast gezicht in kunnen zetten. Als er dan wel een andere PM'er beschikbaar is, zullen we deze inzetten. Dit doen we alleen in de volgende situaties:

- als er 4 vaste gezichten zijn, dan zorgen we ervoor dat altijd 1 van deze 4 PM'er aanwezig is;
- er is geen ander vast gezicht beschikbaar dat ter vervanging kan worden ingezet;

- het vaste gezicht dat uitvalt door ziekte, vakantie of verlof, is niet langer dan 4 aaneengesloten weken afwezig. Is dit wel het geval dan zullen we een ander vast gezicht inzetten.
- als er geen vast gezicht aanwezig is, streven we ernaar een bekende PM'er van de locatie in te zetten zodat er een bekende PM'er aanwezig is.
- als er geen gediplomeerd vast gezicht aanwezig is maar wel een BBL'er, wordt deze als vast gezicht gezien. Deze BBL'er voldoet aan de volgende criteria:
  - heeft een contract met onze organisatie en
  - werkt binnen de BKR en
  - heeft minimaal het eerste leerjaar afgerond en
  - heeft een door de BBL'er, de praktijkbegeleider en de opleidingsbegeleider schriftelijk goedgekeurd begeleidingsplan

Sensitief-responsieve werkhouding

Naast het vaste gezichten criterium is het ook belangrijk dat een pedagogisch medewerker sensitief responsief reageert op een kind. Dit houdt in dat de medewerker de signalen van een kind opvangt, juist interpreteert en er effectief op reageert. Het is een belangrijke taak van de pedagogisch coaches om onze medewerkers te begeleiden in de omgang met de kinderen. Het gaat hier bijvoorbeeld om een positieve benadering, het geven van complimenten, een warme omgang door het plezier maken, grapjes uithalen, knuffelen van kinderen, stoeien met kinderen. Maar ook om de wijze van troosten, bevestigen, verzorgen, aanmoedigen, uitleggen en het aansluiten op persoonlijke emoties en ervaringen.

Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten

De groep heeft een vaste samenstelling. Hierdoor raken kinderen vertrouwd en verbonden met de groepsgenoten wat de veiligheid bevordert. Afhankelijk van de omvang van de locatie is er op het kinderdagverblijf sprake van verticale opvang 0-4 jaar, of horizontale opvang met aparte groepen voor bijvoorbeeld 0-2 en 2-4 jaar. Op de dagverblijfgroepen is het mogelijk flexibele opvang af te nemen voor ouders met een onregelmatige opvangbehoefte. Op de peuteropvang (voormalig peuterspeelzaal) zijn uitsluitend kinderen van 2-4 jaar. Op deze groepen is geen flexibele opvang mogelijk. In het pedagogisch werkplan wordt per locatie de groepssamenstelling en leeftijdsopbouw voor iedere locatie verder uitgewerkt.

Het dagprogramma, het activiteiten aanbod en de inrichting van de omgeving

Een vast dagprogramma en een onderbouwd activiteiten aanbod biedt zekerheid en structuur en zorgt voor emotionele veiligheid. We werken op vrijwel alle groepen met de methode Piramide voor een gevarieerd en onderbouwd ontwikkel aanbod. Meer over Piramide is te vinden in hoofdstuk 7. De inrichting van de omgeving is beschreven bij het onderdeel 'Waar staan wij voor'.

Bij het vrij spelen stimuleert, helpt en adviseert de medewerker het kind bij het kiezen van uitdagend materiaal. De medewerker weet waarin het kind goed is, wat hij leuk vindt, wat zijn mogelijkheden en uitdagingen zijn. In interacties met kinderen kan de pedagogisch medewerker de ontwikkeling stimuleren door mee te doen aan en te helpen bij de activiteiten. Die begeleiding is het meest zinvol en effectief als deze zich afspeelt in een zone van naaste ontwikkeling (Vygotski). Dit betreft een activiteit die zich bevindt tussen het niveau van wat een kind al op eigen kracht kan en het niveau waarbij nog ondersteuning nodig is. Het gebied daartussen is een zone van naaste ontwikkeling, waardoor de

activiteit uitdagingen en kansen biedt om een kind verder te brengen. De medewerker biedt het kind steun bij activiteiten door een voelbare aanwezigheid, helpen, bevestigen, troosten en alert zijn op terughoudendheid bij een kind als een teken van bijvoorbeeld te veel prikkels.

Hoofdstuk 2: gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.

Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken zoals bijvoorbeeld veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit bedoeld. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving. De inrichting van de ruimte en het aanbod aan materialen moet zodanig zijn dat een kind zich veilig voelt en met aan de leeftijd aangepast materiaal kan spelen. Medewerkers scheppen condities voor spel door een aanbod van materialen en activiteiten dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van een kind, waarbij een kind het initiatief houdt.

Elk kind heeft in aanleg bepaalde capaciteiten meegekregen die het tijdens zijn groei gaat ontwikkelen. Dit gebeurt vanuit een innerlijke motivatie, zij willen leren praten, lopen, contacten maken. Wij willen kinderen hierbij helpen zodat ze zichzelf leren kennen, zelfstandig worden en een positief zelfbeeld krijgen. Elk kind mag dat op zijn eigen tempo, eigen manier en binnen eigen vermogen doen wat betekent dat wij kinderen accepteren zoals ze zijn en wij vertrouwen hebben in het vermogen van kinderen. Onze pedagogisch medewerkers passen zich aan, aan het tempo van de kinderen, en stimuleren hen. Ze sluiten zo goed mogelijk aan bij het ontwikkelingsniveau van het kind en proberen hen steeds een stapje verder te helpen, op lichamelijk, verstandelijk en sociaal-emotioneel gebied.

We ondernemen activiteiten in groepen maar er wordt ook aandacht aan het individuele kind geschonken. Belangrijk voor het ontwikkelen van de persoonlijke competentie van elk kind is het aanbieden van een goed voorbereide omgeving en verschillende activiteiten waarbij alle ontwikkelingsgebieden aan bod (kunnen) komen. De pedagogisch medewerkers houden altijd rekening met de ontwikkelingsfase van de kinderen. Het stimuleren van kinderen om een volgende stap te zetten in hun ontwikkeling vraagt bij baby's een andere aanpak dan bij peuters of kleuters. Wij werken op bijna alle locaties met het programma Piramide. Dit programma biedt suggesties voor alle ontwikkelgebieden, passend bij de leeftijd van het kind.

De persoonlijke competentie van het kind kan in groepsverband onder de aandacht komen door activiteiten waarmee een kind zichzelf op onderscheidende wijze kan laten zien. De groep is een sociale leefgemeenschap waarin geoefend kan worden met eigen mogelijkheden, grenzen, aardigheid en onaardigheid, delen van plezier, gewenst en/of ongewenst gedrag. Het spelmateriaal past bij leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind. Het materiaal maakt emoties los van plezier, pret, verrassing, verwondering, ongeduld of teleurstelling. De wijze waarop de medewerker het spelmateriaal aanbiedt, biedt kansen voor individuele leermomenten. Het spelmateriaal is uitdagend, grensverleggend en ontwikkelingsgericht, houdt rekening met de diversiteit in leeftijd, interesse, sociale en culturele achtergrond.

De medewerker laat ruimte aan het kind voor eigen initiatief en eigen ideeën met betrekking tot het aangaan en uitvoeren van een activiteit. Hierbij worden kansen geboden voor het ontdekken van eigen persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, initiatief en interesse maar ook voor zelfoverwinning en zelfredzaamheid.

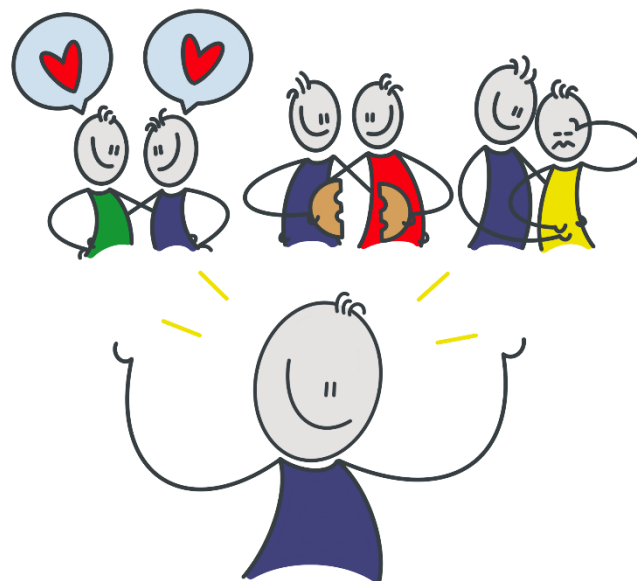
De medewerker stimuleert een kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat een kind kan, wil of durft. De medewerker maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten van een kind, speelt in op grapjes, humor en "gek doen". Ingaan op initiatieven van een kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen van het kind.

Hoofdstuk 3: gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties.

Het begrip "sociale competentie" omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, rekening houden met elkaar, andere helpen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. In en met de groep wordt zorggedragen voor het ontwikkelen van de sociale competenties.

De interactie met leeftijdsgenoten en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen van sociale competenties. Het geeft aan kinderen kansen om zich te ontwikkelen tot evenwichtige personen die functioneren in de samenleving. In de groep worden deze vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld het elkaar helpen, speelgoed samen op te ruimen en het vieren van feestelijke gebeurtenissen of het delen van verdriet.

In een groep zitten kinderen van verschillende leeftijden. Dit biedt kinderen de gelegenheid om te leren omgaan met de verschillen tussen groepsgenootjes. De pedagogisch medewerker stimuleert het kind om goed om te gaan met onderlinge verschillen tussen de kinderen in de groep. Zo kan een kind druk, rustig, snel, langzaam, teruggetrokken, op de voorgrond, zichzelf zijn. Wij bieden daar de ruimte voor. De sociale houding, die het kind wordt geleerd, komt overeen met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. In de groep worden gebeurtenissen verwoord van betekenisvolle, emotionele gebeurtenissen in de groep, het gezin, de buurt, het land en de wereld.

Door elke dag om te gaan met de leeftijdsgenoten leert het kind onder begeleiding van de pedagogisch medewerker wat de uitwerking van het gedrag op anderen kan zijn. Hierdoor leert het kind inzicht te krijgen in eigen gevoelens en die van anderen. Daarmee leert het kind het volgende: vrolijkheid, genegenheid, troosten, helpen, rekening houden met anderen en het omgaan met uitdagingen en meningsverschillen. De kinderen worden gestimuleerd om elkaar te waarderen en te respecteren en daarnaast om niet alleen aan zichzelf, maar ook aan anderen te denken, rekening te houden met elkaar en de ander te helpen. Dit kan betekenen dat het kind even moet wachten tot de ander is uitgepraat of klaar is met een bepaald speeltje.

Samen spelen vinden we belangrijk, maar het is ook belangrijk dat er ruimte is om iets alleen te doen. Kinderen vanaf 2 jaar worden gestimuleerd in dingen samendoen door samen liedjes te zingen, boekjes te lezen, spelletjes te doen en te knutselen. Er zijn activiteiten voor alle kinderen van de groep, maar het is ook mogelijk om in kleine groepjes of individueel iets aan te bieden aan een kind. Kinderen worden niet gedwongen maar wel gestimuleerd om aan een activiteit deel te nemen.

Vooraf de jongste kinderen zijn individueel gericht bezig, maar beleven plezier aan elkaar door o.a. naar elkaar te kijken en luisteren. De pedagogisch medewerker zal hierop inspelen door ruimte te bieden voor het naar elkaar kijken, elkaar nadoen, herhalen en daarvan leren. De rol van de medewerker in de interactie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie: sturend, ondersteunend, corrigerend, verzorgend, gangmaker, bruggenbouwer. Er wordt bewust omgegaan met conflicten tussen kinderen. Natuurlijk hebben we ook regels. Dit betreft gedragsregels en groepsregels.

De binnen- en buitenruimte dragen bij aan het ontwikkelen van de sociale competenties. Binnen kan een groepsactiviteit gedaan worden maar kinderen kunnen ook gebruik maken van verschillende hoeken. De buitenruimte biedt ruimte om te rennen, spelen, sporten en diverse andere buitenactiviteiten te doen. De pedagogisch medewerker zal oog hebben voor begrippen zoals solidariteit, samenwerken, delen en respecteren. Dit gebeurt door verschillende activiteiten te organiseren, zowel binnen als buiten.

Hoofdstuk 4: de kans bieden om waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving, eigen te maken.

Wij vinden normen en waarden van groot belang. Het zich eigen maken van normen en waarden maakt onderdeel uit van de morele ontwikkeling. Binnen (en buiten) de groep doen zich situaties voor waar veel leermomenten zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan pijn, verdrietige situaties, ruzie of een maatschappelijke gebeurtenis. Door de reacties van de medewerkers op dit soort situaties ervaart een kind wat wel en niet goed is. Het gedrag van de medewerkers heeft dus een belangrijke voorbeeldfunctie. Verbale en non-verbale agressie wordt afgekeurd, zowel tussen kinderen als tussen kind en volwassene of tussen volwassenen onderling (groepsleiding en ouders).

We willen bijdragen aan de ontwikkeling van het zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld van kinderen. Dit is belangrijk om de wereld te kunnen ontdekken. Andere belangrijke normen en waarden die wij de kinderen willen meegeven zijn eerlijkheid, respect voor elkaar en voor hun omgeving, sociaal gedrag, verantwoordelijkheidsgevoel en eigen keuzes maken. Het kind moet het gevoel krijgen dat hij/zij onvoorwaardelijk wordt geaccepteerd. Dit bereiken wij door nooit een kind af te wijzen maar aan te geven dat ongewenst gedrag niet geaccepteerd wordt. Actief luisteren is een basishouding van onze pedagogisch medewerkers in het contact met onze kinderen. Wat zegt een kind werkelijk? Wat wil het duidelijk maken? Het is een onderdeel van respectvolle communicatie.

Een pedagogisch medewerker sluit zoveel mogelijk aan bij het kind, door het kind te volgen, aan te sluiten bij de behoeften van een kind (een peuter die beweeglijk is proberen bewegingsruimte te bieden, een kind wat moe is naar bed te brengen of even lekker een boekje lezen op de bank enz.) en positief te reageren op een kind, ook als een kind hier niet om vraagt. Het kind zal zich dan gehoord en gezien voelen en zijn zelfvertrouwen zal toenemen. Het kind leert spelenderwijs verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen voor zichzelf, de anderen kinderen en zijn omgeving.

Door echt aan te sluiten bij behoeften van kinderen, ervaart een kind de vrijheid om op ontdekkingstocht te gaan en wordt daardoor geprikkeld om zelf eigen keuzes te maken en initiatieven te nemen. Natuurlijk mogen gevoelens geuit worden (boosheid, verdriet, blijdschap) zodat een kind kan laten zien wat hem/haar bezig houdt. Dit vinden we erg belangrijk.

Het kind krijgt de ruimte en eventueel benodigde hulp om deze gevoelens te verwerken. De medewerker beschikt over inlevingsvermogen en kan aansluiten bij wat een kind laat zien en brengt dit zo nodig onder woorden. Het kind wordt hierin serieus genomen zonder het erger te maken dan het is. We verwachten van onze medewerkers een open en eerlijke houding richting kinderen, kinderen prikken door gemaakt gedrag heen en ervaren dit als onoprecht of onbetrouwbaar.

In de groep wordt met de kinderen gesproken over afspraken en omgangsvormen. Door middel van verwoorden van wat er gebeurt tijdens sociale interacties zoals samen iets leuks, spannends, akeligs, verdrietigs of ontroerends beleven. Bij het aanbieden van activiteiten maken we afspraken die stimuleren dat iedereen tijdens activiteiten rekening houdt met elkaar, samen deelt en elkaar helpt, waardoor solidariteit ontstaat. In de activiteitenplanning wordt aandacht besteed aan culturele en religieuze vieringen en rituelen. Spelmateriaal biedt de mogelijkheid om rollen uit het alledaagse leven te oefenen: keukenattributen, bedjes, verkleedkleden, koffertjes en tassen e.d. Basale waarden en normen sluiten aan bij de Nederlandse cultuur: elkaar met de naam aanspreken, op de beurt wachten, niet door elkaar heen praten. Er is ook aandacht voor andere culturen, waarbij bijvoorbeeld ook ouders en medewerkers betrokken worden die een niet Nederlandse achtergrond hebben.

Hoofdstuk 5: groeps grootte, leeftijdsopbouw en werkwijze op de groep

Iedere locatie heeft een eigen pedagogisch werkplan, waarin de groeps grootte, leeftijdsopbouw en werkwijze op de groep nader is uitgewerkt. Enkele algemene zaken worden in dit overkoepelende pedagogisch beleidsplan beschreven. Kinderen van 0-4 jaar (zowel op het dagverblijf als de peuteropvang) worden opgevangen in een stamgroep.

Een stamgroep is een vaste groep kinderen in de dagopvang met een eigen groepsruimte. Een kind maakt in de week gebruik van hooguit 2 verschillende groepsruimten. Bij activiteiten kunnen kinderen de stamgroep verlaten. De maximale grootte van de stamgroep wordt dan tijdelijk losgelaten. Hoe groot de stamgroep is, hangt af van de leeftijd van de kinderen in de groep en van de oppervlakte van de groepsruimte, maar is altijd maximaal 16 kinderen. Hoe ouder de kinderen zijn, hoe groter de stamgroep kan zijn. In bijlage 1. onderdeel a van het Besluit kwaliteit kinderopvang staat hoe groot de stamgroep mag zijn. De beroepskracht-kindratio wordt berekend op basis van de stamgroep.

Basisrooster

Voor KDV geldt:

Omdat onze ouders een contract op maat afsluiten, kunnen we exact zien op welke tijden de kinderen worden gebracht en gehaald. Het werkrooster wordt op basis van het aantal kinderen gepland.

We willen zo veel mogelijk voorkomen dat er aan het begin en einde van de dag van de BKR wordt afgeweken. Een enkele keer kan/doen we dit wel maar het heeft niet onze voorkeur om op deze drukke momenten, bij het brengen en halen van kinderen, te werken met onderbezetting. Voor onze roosters betekent dit het volgende:

- De eerste PM'er start in het basisrooster om 7.30 uur, tenzij er voor die tijd al kinderen aangemeld zijn of kinderen pas later komen. Als dat het geval is, wordt door het locatiehoofd de starttijd aangepast om ervoor te zorgen dat er altijd voldaan wordt aan de BKR.
- De tweede PM'er wordt ingepland zodra dit volgens BKR nodig is, hierbij is geen sprake van een vaste starttijd.
- Als er een derde of vierde PM'er nodig is, wordt deze ingepland zodra dit volgens de BKR nodig is. Ook hierbij is geen sprake van een vaste begin- of eindtijd.
- De beroepskrachten vertrekken aan het einde van de dag als dit volgens de BKR kan.

Voor POV geldt:

Er zijn vaste begin- en eindtijden. Er wordt gekeken hoeveel kinderen er zijn en gewerkt volgens de BKR. Er wordt niet afgeweken van de BKR omdat POV een beperkt aantal uren open is. Pauzes zijn niet van toepassing.

Opvang in een andere groep

Met toestemming van ouders kan (extra) opvang tijdelijk in een andere groep dan de stamgroep van het kind plaatsvinden. Het kind kan incidenteel een dag(deel) of voor een bepaalde periode op een andere stamgroep geplaatst worden:

- Op verzoek van ouders, bijv. omdat er geen plek is op verschillende dagen in dezelfde groep. Met ondertekening van het formulier 2^e stamgroep (F4) geven ouders hiervoor toestemming.
- Als gevolg van over- of onderbezetting op de groep of om pedagogische redenen. Medewerkers op de groepen brengen de ouders vooraf op de hoogte van een incidentele wijziging van de

stamgroep. Met ondertekening van het formulier 2^e stamgroep (F4) geven ouders hiervoor toestemming.

- Als voor een door ouders aangevraagde ruildag of extra dag geen plaats is op de vaste stamgroep van het kind.

Open deuren beleid

Naast het werken met de vaste stamgroepen wordt bij onze organisatie gewerkt met het open deuren beleid. Kinderopvang KaKa is veelal gevestigd in of bij schoolgebouwen met de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang dicht bij elkaar gesitueerd. De locatie is zodanig ingericht dat kinderen van verschillende groepen en van verschillende leeftijden elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan zijn in de eigen of aangrenzende groepsruimte, doordat de deur tussen geschakelde groepen letterlijk wordt opengezet.

Of de speelruimte wordt vergroot door de toegangsdeur naar de groepsruimte open te zetten, waardoor kinderen de speelhal in kunnen.

Ook is het mogelijk dat er specifieke activiteiten worden georganiseerd in een andere ruimte dan de eigen groepsruimte. De talenten van de pedagogisch medewerkers kunnen daarbij worden ingezet. Ook tijdens het buitenspelen op het gezamenlijke buitenterrein kunnen kinderen samen activiteiten ondernemen met kinderen uit andere groepen. Op deze manieren worden kinderen uitgenodigd om hun horizon te verbreden en soms letterlijk een stapje verder te zetten in de beschikbare ruimte en in hun ontwikkeling.

Door het open deuren beleid wordt kinderen meer mogelijkheid geboden om andere vriendjes of broertjes/zusjes uit een andere groep te ontmoeten en ander speelgoed te ontdekken. Dit kan zijn in het vrij spel van de kinderen, maar er worden ook activiteiten aangeboden die kinderen extra uitdaging bieden. Samengevat is het doel van het open deuren beleid:

1. Uitbreiding van speelruimte, spelaanbod en leefruimte
2. Uitbreiding van onderlinge contacten tussen de kinderen
3. Profiteren van talenten van pedagogisch medewerkers
4. Vertrouwdheid van de kinderen met het hele kindercentrum

Het openzetten of sluiten van de groepsdeuren gedurende de dag, is een bewuste keus van de pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker kan de inschatting maken dat de groep behoefte heeft aan de rust van de eigen groep. Het halen en brengen van kinderen en de tafelmomenten worden over het algemeen in de eigen stamgroep georganiseerd. Gedurende de activiteiten buiten de eigen groep houden de pedagogisch medewerkers in de gaten of ieder individueel kind zich prettig voelt bij de situatie van open deuren. Soms moet een kind nog wennen aan de situatie. Daar waar nodig wordt extra aandacht of begeleiding geboden of gaan kinderen gewoon weer terug naar hun eigen groep.

Wanneer kinderen bij activiteiten de stamgroepen verlaten wordt de maximale omvang van de stamgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de locatie. Uiteraard moet er altijd goed overzicht zijn en moet van ieder kind duidelijk zijn waar het zich bevindt en welke medewerker toezicht houdt op de veiligheid en het welbevinden van het kind.

Samenvoegen groepen

In bepaalde situaties kan ervoor gekozen worden om groepjes kinderen buiten hun stamgroep samen te voegen. Hierdoor is er meer keus voor kinderen om samen te spelen en ontstaat er gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden, bijv. aan kinderen van dezelfde leeftijd of aan kinderen met dezelfde interesse. Het dagprogramma op de groepen van het kinderdagverblijf is min of meer gelijk. Daardoor is de werkwijze op een (samengevoegde) groep voor de kinderen herkenbaar. De continuïteit voor de kinderen is zo gewaarborgd. Pedagogisch medewerkers van de andere groep zijn bekende en vertrouwde personen voor de kinderen, omdat op diverse momenten gedurende de week bewust gekozen wordt voor het open deuren beleid.

Stamgroepen kunnen worden samengevoegd:

- Bij een structureel lagere bezetting van groepen op een specifieke dag van de week;
- Bij een lagere bezetting van groepen in vakantieperiodes.
- Door de ondertekening van het formulier 2^e stamgroep (F4) geven ouders toestemming voor het incidenteel samenvoegen van groepen. De medewerkers op de groepen informeren ouders vooraf over evt. samenvoelingen. Structurele samenvoelingen staan vermeld in het Pedagogisch Werkplan van de locatie.

Achterwacht

Indien er op een locatie maar 1 medewerker aanwezig is, wordt altijd zorggedragen voor een beschikbare collega of andere volwassene die in geval van calamiteiten kan worden ingezet als achterwacht. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de samenwerking met de school. Op iedere locatie hangt een BHV-plan en een lijst met telefoonnummers van personen die gebeld kunnen worden bij eventuele calamiteiten.

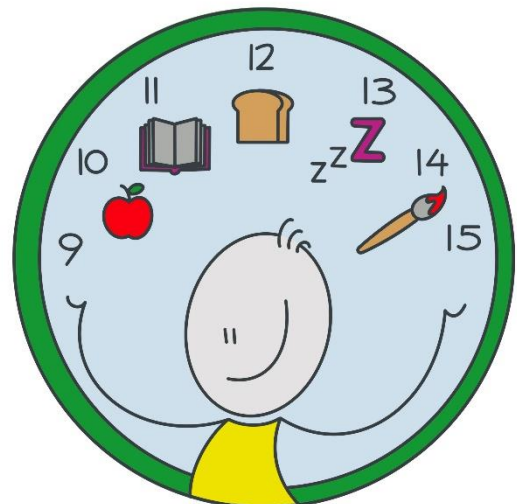
De dagindeling

Een vaste dagindeling biedt de kinderen structuur en houvast. Zij raken vertrouwd met de steeds weer terugkerende vaste momenten, waardoor de opvang een veilige en vertrouwde omgeving voor hen wordt. Het kinderdagverblijf is geopend van 07.30 uur tot 18.30 uur. In specifieke situaties en uitsluitend na overleg met kantoor en met de locatie is opvang voor 07.30 uur of na 18.30 uur mogelijk. Er wordt gestreefd naar vaste breng- en haaltijden, om de rust op de groep zoveel mogelijk te waarborgen worden kinderen bij voorkeur voor 09.00 uur gebracht en na 16.30 uur opgehaald.

De opvangtijden voor peuteropvang liggen vast, alle kinderen komen op dezelfde tijd binnen en gaan op hetzelfde moment weer naar huis. De tijden verschillen per locatie en staan weergegeven in het pedagogisch werkplan van de betreffende locatie. Deze zijn ook op de website te vinden.

Activiteiten

Voor de baby's staat een groot deel van de dag in het teken van verzorging. Tijdens de verzorging wordt er met de kinderen gepraat. Er wordt regelmatig gezongen en geknuffeld. Onze medewerkers hebben

hun certificaat werken met baby's behaald of behalen deze voor 1 januari 2025. Als baby's kunnen zitten, nemen ze deel aan de kring waarin liedjes worden gezongen. Het aanbod van speelgoed wordt aangepast op de leeftijd. Er wordt voldoende variatie aangeboden. Voor de oudere kinderen worden diverse activiteiten aangeboden op de ochtend en de middag.

Een activiteit is behalve een leuke bezigheid ook een manier om de verschillende ontwikkelingsgebieden en de sociale vaardigheden te stimuleren. Er wordt geluisterd naar eigen ideeën van kinderen. Bij vingerverven mogen de kinderen die dat vies vinden een kwast gebruiken of kleuren in plaats van verven. Willen ze liever plakken, dan kan dat ook, maar dan zal met het kind de afspraak gemaakt worden dat het mag, maar bijvoorbeeld als het verven klaar is. Naast het activiteitenaanbod is er ook veel ruimte voor kinderen om zelf te spelen. wij vinden het belangrijk dat kinderen dagelijks ook de ruimte krijgen om zelf te kiezen wat zij willen doen.

We beschikken op onze locaties over een mooie buitenspeelplaats en we vinden buiten spelen erg belangrijk voor de kinderen. Bij mooi weer zijn we dus veel buiten te vinden. Daar kunnen de kinderen fietsen, schommelen, glijden, met zand en met water spelen, afhankelijk van de weersomstandigheden. Op het buitenterrein wordt ook voor de allerkleinsten ruimte gemaakt. Een frisse neus halen is belangrijk voor kinderen, de jongste kinderen kunnen ook in de wagen buiten zijn, of door een wandeling in de omgeving buiten verblijven.

Met bevorderen van lezen en in het bijzonder taalstimulering kan niet vroeg genoeg begonnen worden. Voorlezen draagt bij aan de ontwikkeling van een gevarieerde woordenschat. Voorlezen prikkelt de fantasie, verhoogt de saamhorigheid en is een rustpunt in de dagelijkse activiteiten. Verder is het bezig zijn met boeken leuk en gezellig. Hoe jonger het kind op een plezierige manier te maken krijgt met boeken en lezen, des te meer kans dat zij als volwassenen zelf actieve lezers worden. Wij streven na om bij alle kinderen van 0-4 jaar het leesplezier te bevorderen, de taalontwikkeling, fantasie en persoonlijke ontwikkeling te stimuleren en het schoolsucces te bevorderen.

Om bovenstaande doelen te verwezenlijken dient er een klimaat te zijn dat bevorderend is voor voorlezen en lezen. Voor onze locaties die gelegen zijn in de gemeente Westerveld en Midden-Groningen participeren wij in het programma 'Boekstart' waarvoor de gemeentes subsidie verstrekken. Hiervoor is een apart "leesplan kinderopvang" opgesteld. In de gemeente Westerveld nemen we ook deel aan 'Samen Lezen'. In regio Midden is hiervoor geen subsidie van de gemeente, maar investeren wij zelf in het opleiden van voorleescoördinator om het leesbeleid te ondersteunen.

Slapen en rusten

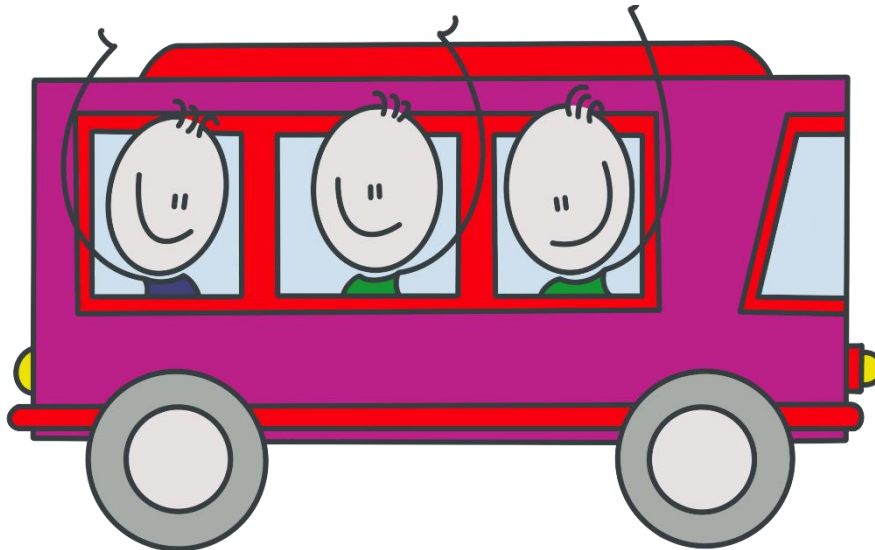
De jongste kinderen gaan volgens hun eigen slaapritme naar bed, dit ritme wordt tijdens het welkomstgesprek met de ouder(s) doorgesproken en kan ook worden genoteerd in de app (het digitale logboek). De oudere kinderen slapen in principe tussen 13.00 en 15.00 uur. Jonge kinderen slapen in ledikantjes of stapelbedjes, kinderen ouder dan 1,5 jaar slapen in stapelbedjes (met 'dakje') of op stretchers. Spenen en/of knuffels worden van thuis meegenomen. Kinderen kunnen als zij moe zijn ook op de bank of op een stretcher of relaxkussen uitrusten. Op sommige locaties hebben wij ook buitenbedjes. Gebruik hiervan is altijd na overleg met de ouder(s).

Uitstapjes

Eén à twee keer per jaar wordt er door de opvang een uitstapje georganiseerd. Dit uitstapje is voor alle kinderen (zowel baby's als peuters) soms samen met hun ouders. Deze uitstapjes zijn bedoeld om de contacten tussen ouders, medewerkers en kinderen te verdiepen. Maar natuurlijk ook om de kinderen een extra leuke dag te bezorgen. Afhankelijk van de bestemming gaan we met een bus of met eigen

auto's. Deze uitstapjes gaan alleen door als er voldoende begeleiding mee kan. Dit kan een extra medewerker zijn of een ouder/verzorger. Er is een protocol uitstapjes (P7) beschikbaar om de veiligheid van kinderen, medewerkers en ouders tijdens een uitstapje te waarborgen.

Naast deze 'grote' uitstapjes worden er door het jaar heen ook nog kleinere uitstapjes georganiseerd. Dit is veelal in de directe omgeving van de locatie waar de kinderopvang plaatsvindt. Hiervoor maken wij gebruik van een bakfiets, bolderkar of fietskar en/of fietsstoeltjes. Op een enkele locatie wordt gebruik gemaakt van de BSO-bus. Medewerkers die deze besturen hebben hiervoor een certificaat behaald.

Verschonen, toiletgang en zindelijk worden

Wij werken met vaste verschoonrondes (bijvoorbeeld voor en/of na het slapen, voor het ophalen), maar laten een kind nooit met een vieze luier lopen tot 'het moment'. Volle plasluiers en stinkende poepbroeken worden altijd direct verschoond!

Zindelijkheid is een grote stap op weg naar zelfstandigheid. Van jongs af aan maken we de kinderen vertrouwd met luiers, potjes en de wc. Vanaf ongeveer 1,5 jaar worden de kinderen naar behoefte al op het potje of de wc gezet bij de dagelijks verschooningsrondes. Zo wordt verschonen / potjes zitten / plassen op de wc een steeds terugkerend gezamenlijk gebeuren waarbij de grotere kinderen een voorbeeld zijn voor de kleintjes.

Wij gaan er van uit dat het kind zindelijk wordt als het daar zelf aan toe is. Vanaf het moment dat de medewerker merkt dat het kind hier bewuster mee omgaat, speelt de medewerker hierop in. Dit gebeurt o.a. door het prijzen van de plasjes op de wc en regelmatig te vragen of het kind moet plassen. Hierbij vinden wij het belangrijk om dit in overleg met de ouders te doen. De basisschool stelt de eis dat het kind zindelijk moet zijn om te worden toegelaten. Mocht een kind van 3,5 jaar nog niet bewust bezig zijn met zindelijk worden, dan zal hier vanuit de medewerkers meer aandacht aan worden besteed. Het kind zal vaker op de wc gezet worden en gestimuleerd worden daar ook iets op te doen. De nadruk zal altijd blijven liggen op het prijzen van positief gedrag en het negeren van negatief gedrag. Het kind zonder luier laten gebeurt altijd in overleg met de ouders.

Omgang met het kind

Binnen de opvang worden kinderen op een positieve wijze benaderd en wordt door middel van positieve aandacht het gewenste gedrag gestimuleerd. Door de groepssituatie waarin kinderen meestal op vanzelfsprekende wijze meedoen met de groep is het corrigeren van kinderen veel minder een item dan in de thuissituatie.

Wanneer een kind toch negatief gedrag vertoont, wordt gekeken naar het individuele kind en nagegaan wat de oorzaak van het gedrag zou kunnen zijn (niet lekker in zijn vel, verveling, onzekerheid, wijziging in de thuissituatie, ontwikkelingsproblematiek). De pedagogisch medewerkers kunnen op deze manier wellicht de oorzaak van het gedrag wegnemen of hier rekening mee houden.

Wij bieden de kinderen verzorging, aandacht en begeleiding in een verantwoorde omgeving. Hierbij delen wij in de opvoeding met de ouders. De ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Afstemming met de ouders over de opvoeding van hun kind is een belangrijke basisvoorwaarde voor goede kinderopvang. Soms kan naar aanleiding van observaties blijken dat de opvang moet worden aangepast. Wij doen dit in principe in overleg met de ouders. Wanneer een kind na een waarschuwing negatief gedrag blijft vertonen, zal de pedagogisch medewerker het kind op ooghoogte (gehurkt) op rustige, duidelijke wijze aanspreken en het daarbij ook aankijken. Bij herhaling kan het kind zo nodig voor korte duur uit de bestaande situatie gehaald worden. Er wordt zo kort mogelijk aandacht besteed aan het negatieve gedrag en het kind wordt eventueel afgeleid om te voorkomen dat het op deze manier steeds negatieve aandacht krijgt. Tegelijkertijd wordt positief gedrag (door complimenten) gestimuleerd. Wij vinden het belangrijk om ouders een terugkoppeling te geven over het gedrag van het kind.

Hoofdstuk 6: ondersteuning van PM'er door andere volwassenen

Op de opvang worden de pedagogisch medewerkers ondersteund door andere volwassenen. Dit kunnen stagiaires zijn of vrijwilligers, maar ook is er ondersteuning door de inzet van de beleidsmedewerker, de pedagogisch coach en de VE-coach of de IB-er. Hoe dit wordt ingevuld, is terug te vinden in het coachingsplan (B5). In dit document wordt alleen de ondersteuning door stagiaires en door vrijwilligers verder toegelicht. Verder is er een zorgroute gemaakt (P3) waarin wordt beschreven hoe we omgaan met zorgvragen.

Stagiaires

Wij vinden het belangrijk om een leerplek te bieden aan stagiaires. Zij kunnen onze toekomstige collega zijn. Wij houden ons dan altijd aan de BKR wat betreft de inzet van beroepskrachten dus een stagiaire is in principe altijd boventallig. De enige uitzondering op deze regel is bij ziekte of in vakanties als een gevorderde en locatie-eigen stagiaire volgens de geldende wet- en regelgeving formatief kan worden ingezet. Stagiaires horen van de stage-coördinator op welke locatie en voor welke periode er plek voor hen is. Op de locatie krijgen zij een vaste stagebegeleider die zelf al de nodige ervaring binnen onze organisatie heeft. Er is een handleiding voor stagebegeleiders opgesteld en een informatiemap voor stagiaires. In deze documenten zijn alle belangrijke zaken vastgelegd, zoals welke activiteiten een stagiaire mag uitvoeren en hoe de begeleiding wordt ingevuld. Als een stagiaire een gesprek met een ouder moet voeren, zullen we altijd eerst met de ouder overleggen of hij/zij hiertoe bereid is.

Stagiaires worden betrokken bij alle voorkomende werkzaamheden op de locaties: de dagelijkse praktijk op de groep, het schoonmaken, het wasgoed, bestellen van bijvoorbeeld de boodschappen. Natuurlijk wordt er gekeken naar wat een stagiaire aankan en gebeurt alles onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerkers. Begeleiders kunnen altijd terugvallen op de stage-coördinator die contacten heeft met de opleidingsinstututen.

Vrijwilligers

Wij staan open voor vrijwilligers. Een vrijwilliger assisteert de beroepskracht. Zij is altijd boventallig aanwezig en werkt onder verantwoordelijkheid van de vaste pedagogisch medewerkers. Tot de taken behoren:

- Samen met de medewerkers draagt de vrijwilliger zorg voor een gezellige en stimulerende groeps sfeer, waarin kinderen zich veilig en vertrouwd kunnen voelen.
- De vrijwilliger stimuleert en begeleidt individuele en groepjes kinderen bij hun spel.
- De vrijwilliger assisteert bij het aanbieden en begeleiden van speciale (groeps)activiteiten. Bijvoorbeeld knutselactiviteiten, activiteiten rond Kerst enzovoort.
- De vrijwilliger draagt, samen met de pedagogisch medewerkers, zorg voor de opvang en ondersteuning van de kinderen in moeilijke situaties als afscheid nemen, conflicten, pijn en verdriet.
- De vrijwilliger houdt zich aan de regels en afspraken welke gelden binnen de locatie en hanteert op een duidelijke manier geldende regels en grenzen.
- De vrijwilliger assisteert bij taken op hygiënisch gebied. Hij/zij verschoont luiers, helpt kinderen bij het naar het toilet gaan, bij het handen wassen, bij het opruimen, bij het schoonmaken.
- De vrijwilliger draagt mede zorg voor de veiligheid binnen de speelzaal (opruimen van gevaarlijke voorwerpen of stoffen, signaleren van en ingrijpen bij gevaarlijke situaties).
- Gesprekken met ouders/verzorgers over eventuele moeilijkheden, verontrustend of probleemgedrag van kinderen, is expliciet voorbehouden aan de beroepskrachten.

Hoofdstuk 7: Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

VVE is door de Overheid in het leven geroepen om ervoor te zorgen dat kinderen met een (taal)achterstand spelenderwijs een gestructureerd programma aangeboden krijgen zodat ze een goede start kunnen maken op de basisschool. Voorschools is de periode van 2,5 tot 4 jaar en vroegschool is de periode in groep 1 en 2.

Een gemeente bepaalt of een kind voor VVE in aanmerking komt. Dit gaat via het consultatiebureau. Een kind dat in aanmerking komt voor VVE – in onze situatie de voorschools educatie op een peuterspeelzaal of peutergroep binnen een KDV-locatie – heeft recht op minimaal 960 uur VVE verdeeld over 1,5 jaar. Wij doen dit door op POV's 40 weken per jaar 16 uur aan te bieden. Een enkele keer bieden we VVE op een KDV aan. Dit kan dan verdeeld zijn over 40 weken van 16 uur of 52 weken van 12,5 uur.

Er bestaan speciale vve-programma's die de pedagogisch medewerkers ondersteunen in het verzorgen van een stimulerend en taalrijk aanbod. Wij hebben binnen onze organisatie gekozen voor de methode Piramide. Dat is een totaalprogramma. Dat betekent dat er aandacht is voor alle ontwikkelingsgebieden zoals motorische- en sensomotorische ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en spraak- taal ontwikkeling. De door ons gebruikte VVE-methode geeft aan hoe de ontwikkelgebieden van de kinderen gestimuleerd kunnen worden en dit komt altijd in samenhang aan bod. Zo leren kinderen prettig om te gaan met elkaar en plezier te hebben in het spel. Naast cognitieve vaardigheden leren ze bijvoorbeeld ook sociale en motorische vaardigheden. Dagelijks is er ruimte voor taalontwikkeling (voorlezen, gesprekjes, liedjes), rekenkundige ontwikkeling (tellen, groot/klein, vormen), grove motoriek (rennen, fietsen, kringspellen) en fijne motoriek (tekenen, verven, met blokken spelen).

Onze visie op VVE

We willen alle kinderen in hun ontwikkeling stimuleren. Dit doen we spelenderwijs in een omgeving die daartoe uitnodigt. Om ervoor te zorgen dat onze medewerkers bewust handelen en alle bovengenoemde ontwikkelgebieden aan bod laten komen, scholen we al onze vaste medewerkers in een erkend VVE-programma, bij voorkeur Piramide. Omdat ook kinderen zonder VVE indicatie baat hebben bij de structuur en onderbouwing van een erkend VVE-programma wordt dit programma op vrijwel alle groepen aangeboden. De locaties zijn ingericht met verschillende hoeken en er wordt gewerkt met thema's die zichtbaar zijn op de groep en aansluiten bij de belevingswereld van het jonge kind. Naast de hoeken die ingericht zijn voor de ontwikkeling van een bepaald ontwikkelingsgebied (bijv. huishoek: doen-alsof-spel / taalontwikkeling; bouwhoek: constructie als voorbereiding op cognitieve ontwikkeling) wordt er ook bij de keuze van het speelmateriaal voor gezorgd dat alle ontwikkelgebieden aan bod komen. Dagritmekaarten en pictogrammen geven kinderen houvast en maken onderdeel uit van het dagprogramma.

Piramide

Piramide is ontwikkeld door Cito. Het is een educatieve methode bedoeld voor alle kinderen van 0 tot 7 jaar die de peuterspeelzaal, het kinderdagverblijf en groep 1, 2 van de basisschool bezoeken. In een combinatie van spelen, werken en leren worden de kinderen gestimuleerd in hun ontwikkeling. De methode heeft zowel speciale aandacht voor kinderen die extra steun nodig hebben, zoals kinderen van niet-westerse afkomst en autochtone kinderen in achterstandssituaties, als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Het biedt kinderen een veilige speelomgeving waarin ze zich prettig voelen en daardoor meer eigen initiatieven zullen nemen in spel en zelfstandig leren.

Piramide bestrijkt de acht ontwikkelingsgebieden waaronder de sociaal-emotionele ontwikkeling, de taalontwikkeling en de creatieve ontwikkeling en kenmerkt zich door een heldere structuur in de speelleeromgeving. Bij Piramide spelen 4 basisconcepten een belangrijke rol. Deze 4 zijn: initiatief van het kind, initiatief van de pedagogisch medewerker, nabijheid en afstand. Het kind staat centraal. Het initiatief van het kind is het begin en het einde van onze opvoeding om zelfstandig het leven in te kunnen stappen. Een kind is nieuwsgierig en wil zelf leren. De pedagogisch medewerkers helpen de kinderen steeds een volgende stap te nemen (initiatief van de pedagogisch medewerker). Psychologische nabijheid verwijst naar de oer-behoefte van ieder kind om beschermd te worden. Dit kan heel concreet/fysiek zijn maar betekent ook het bieden van een veilige omgeving, emotionele ondersteuning en aanmoediging, respect hebben voor de initiatieven van een kind dat op zijn eigen manier handelt. Het stellen van grenzen en structuur en het geven van op het kind afgestemde uitleg horen ook bij deze nabijheid. Psychologische afstand verwijst naar de gerichtheid van het kind op dingen buiten het hier-en-nu. De pedagogisch medewerker haalt de wereld naar binnen door een keuze te maken uit onderwerpen (projecten) die dicht bij het kind staan (zoals wonen, kleding, verkeer, de 4 seizoenen) met de daarbij behorende concrete materialen. Binnen een thema wordt er - door de activiteiten die aangeboden worden - steeds meer afstand genomen van het hier en nu, van de eigen ik.

Bij Piramide wordt er gesproken over 4 projectstappen: In Oriënteren wordt een nieuwe thema (project) met concrete materialen aangeboden en in de daaropvolgende stappen Demonstreren, Verbreden en Verdiepen wordt steeds meer afstand genomen.

Elk thema dat aan bod komt wordt telkens verder verkend. Daarbij is er aandacht voor de volgende ontwikkelingsgebieden:

- persoonlijkheidsontwikkeling
- sociaal-emotionele ontwikkeling
- motorische ontwikkeling
- kunstzinnige ontwikkeling
- ontwikkeling van de waarneming
- denkontwikkeling en ontwikkeling van het rekenen
- taalontwikkeling en ontwikkeling van lezen en schrijven
- oriëntatie op ruimte, tijd en wereldverkenning

Deze ontwikkelingsgebieden komen altijd in samenhang aan bod. Zo leren kinderen prettig om te gaan met elkaar, te groeien naar zelfstandigheid en vooral ook veel plezier te hebben in het spel. Naast cognitieve vaardigheden leren ze bijvoorbeeld ook sociale en motorische vaardigheden.

Om te zorgen voor een rijke speelleeromgeving waar kinderen alleen of met elkaar kunnen spelen wordt er gewerkt in hoeken. Door middel van de hoeken kunnen de kinderen alle ontwikkelingsgebieden ontdekken. Bijvoorbeeld een huishoek voor het doen-alsof-spel (taalverrijking); de bouwhoek voor ruimtelijk inzicht (rekenen); kunst/knutselhoek voor creatieve ontwikkeling en natuurlijk een buitenterrein voor de motorische ontwikkeling. Het kind neemt zelf het initiatief in welke hoek het gaat spelen en of het samen gaat spelen of alleen. Een kind leert al vroeg dat het eigen keuzes kan en mag maken. De pedagogisch medewerker kijkt waar ze ondersteuning kan bieden om een kind of een groep van kinderen in het spel op een hoger ontwikkelingsniveau te krijgen. Naast de speelleeromgeving gaan de kinderen samen met de pedagogisch medewerker op ontdekkingstocht. Dit gebeurt in de kring – de groepsexploratie.

Piramide kent 3 intelligentiegebieden: hoofd, hart en hand oftewel cognitieve-, emotionele- en fysieke intelligentie. Deze gebieden hebben eigen specifieke karakteristieken maar vertonen ook samenhang. Een kind wat zich veilig voelt (hart) heeft ruimte voor ontwikkeling (hoofd). Alle kinderen zijn verschillend en mogen verschillend zijn. Bij Piramide wordt rekening gehouden met deze verschillen door de uitwerking van de activiteiten. Hierin is differentiatie aangebracht. Er is extra aandacht voor kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal.

Kortom Kinderopvang KaKa staat achter een totaalmethode waarin het kind centraal staat;

- Waar dezelfde gezichten zijn van pedagogisch medewerkers en andere kinderen zodat ze zich veilig voelen
- Waar regels, rituelen helder zijn (dagritme kaarten, pictogrammen, steeds terugkerende liedjes)
- Waar kinderen zich op het gebied van taal kunnen ontwikkelen (woordenschatuitbreiding, gesprekken voeren, (interactief) lezen, liedjes zingen)
- Waar kinderen zich leren oriënteren in ruimte en tijd - groot/klein, veel/weinig, voorbereidend rekenen/tellen, kleuren en vormen en werken met dagritme kaarten.
- Waar kinderen kunnen ontdekken wat ze kunnen doen met hun handen, hun hele lichaam (rennen, klimmen, lichaam beheersen, nieuwe dingen maken, expressie uiten).
- Waar kinderen in een uitdagende speelleeromgeving leren met elkaar om te gaan en samen te spelen en te werken

Doorgaande lijn en warme overdracht

Onze locaties zijn veelal gehuisvest in gebouwen met meerdere gebruikers waarin ook de basisschool een plek heeft. Dat heeft als voordeel dat er makkelijk en veel contact is. Toch worden er ook acties ondernomen om de aansluiting tussen de voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen zo soepel mogelijk te laten verlopen. Minimaal 2 keer per jaar is er overleg tussen de pedagogisch medewerkers en leerkrachten van de onderbouw. Hierin komt het volgende aan de orde:

- Warme overdracht en doorgaande lijn, hoe kunnen we het pedagogisch en didactisch handelen en de zorgstructuur zo goed mogelijk op elkaar afstemmen.
- Wat kunnen we gezamenlijk doen om ouders zo veel mogelijk bij de opvang/school te betrekken.
- Jaarlijks is er een gezamenlijke activiteit (zoals Kerst, Sinterklaas, Pasen, Boekenweek o.i.d.) en een gezamenlijk thema. Ook kunnen kinderen samen spelen. Dit kan binnen of buiten zijn.

